

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	4	1
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester
(2053)

SOCIOLOGY (In all Mediums)

Paper : Sociology Stratification

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :—(1) Attempt **FIVE** questions in all. Question No. 1 is compulsory.

(2) Attempt **FOUR** questions, selecting **ONE** question from each Unit.

(3) All questions carry equal marks.

1. Attempt any **nine** parts in **4-6** lines each :

(i) Occupation as one correlate of social class.

(ii) Caste.

(iii) Gender.

(iv) Social mobility.

(v) Status and Power by Weber.

(vi) Class.

(vii) Vertical mobility.

(viii) Social stratification.

(ix) Ranking.

(x) Race.

(xi) Social inequality.

(xii) Class conflict.

9×2=18

UNIT—I

2. Explain any two dimensions of social stratification in detail. 18

3. Define in detail social stratification. Explain in features and functions. 18

UNIT—II

4. What do you understand by Max Weber's Multi-dimensional theory on social stratification ? 18

5. Discuss in detail Karl Marx conflict theory on social stratification. 18

UNIT—III

6. Define caste system. Discuss its features and functions in detail. 18
7. Discuss in detail various forms of social stratification. 18

UNIT—IV

8. What is Social Mobility ? Discuss the factors responsible for social mobility. 18
9. Define Social Mobility and its various indicators in detail. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) कुल पांच प्रश्न कीजिए। प्रश्न सं. 1 अनिवार्य है।

(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करते हुए, चार प्रश्न कीजिए।

(3) सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

1. किन्हीं नौ भागों को 4-6 पंक्तियों में लिखिए :

(i) सामाजिक वर्ग के एक सहसंबंध के रूप में व्यवसाय।

(ii) जाति।

(iii) लिंग।

(iv) सामाजिक गतिशीलता।

(v) वेबर द्वारा सामाजिक स्थिति और अधिकार।

(vi) वर्ग।

(vii) कार्यक्षेत्र गतिशीलता।

(viii) सामाजिक स्तरीकरण।

(ix) रैंकिंग।

(x) प्रजाति।

(xi) सामाजिक असमानता।

(xii) वर्ग संघर्ष।

9×2=18

यूनिट-I

2. सामाजिक स्तरीकरण के किन्हीं दो आयामों की विस्तार से व्याख्या कीजिए। 18

3. सामाजिक स्तरीकरण को विस्तार में परिभाषित कीजिए। इसके कार्यों और विशेषताओं की व्याख्या करें। 18

यूनिट-II

4. सामाजिक स्तरीकरण पर मैक्स वेबर के बहुआयामी सिद्धांत से आप क्या समझते हैं ? 18

5. सामाजिक स्तरीकरण पर कार्ल मार्क्स के संघर्ष सिद्धांत की विस्तार में चर्चा करें। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਜਾਤਿ ਵਿਵਸਥਾ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਜ਼ਿਏ। ਇਸਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਏਵੰ ਕਾਰਯੋਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਮੇਂ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 18
7. ਸਾਮਾਜਿਕ ਸ਼ਤਰੀਕਰਣ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪੋਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਮੇਂ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਾਮਾਜਿਕ ਗਤਿਸ਼ੀਲਤਾ ਕਯਾ ਹੈ ? ਸਾਮਾਜਿਕ ਗਤਿਸ਼ੀਲਤਾ ਕੇ ਲਿਏ ਉਤਰਦਾਯੀ ਕਾਰਕੋਂ ਕੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 18
9. ਸਾਮਾਜਿਕ ਗਤਿਸ਼ੀਲਤਾ ਔਰ ਇਸਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸੰਕੇਤਕੋਂ ਕੋ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਮੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਜ਼ਿਏ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(3) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ 4-6 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ :

(i) ਕਿੱਤਾ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧ ਵਜੋਂ।

(ii) ਜਾਤੀ।

(iii) ਲਿੰਗ।

(iv) ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ।

(v) ਵੇਬਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ।

(vi) ਵਰਗ।

(vii) ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ

(viii) ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ।

(ix) ਦਰਜਾਬੰਦੀ।

(x) ਪ੍ਰਜਾਤੀ।

(xi) ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ।

(xii) ਜਮਾਤੀ ਟਕਰਾਅ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਮਾਪਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ।

18

3. ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ 'ਤੇ ਮੈਕਸ ਵੇਬਰ ਦੇ ਬਹੁ-ਆਯਾਮੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?

18

5. ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ 'ਤੇ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
7. ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਕੀ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
9. ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਚਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। 18